

Nümunəvi peşə standartı
Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi
Müəssisələr  c n nümunəvi təlim standartı

Peyk antena quraşdırıcısı

İngilis dilində adı: Satellite antenna installer

N: 3114-3-00162-01

Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və Dünya Bankının birgə həyata keçirdiyi “Sosial M dafi nin İnkışafı” layihəsinin “ISCO 88/08-  uyğun t kmill şdirilm ş peşə standartlarının v  əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması” tapşırığı  r v sində “GOPA Consultants” v  “SEFT Consulting” t r f nd n hazırlanmışdır.

Bakı
Aprel, 2013-c  il

İSTİFADƏ OLUNAN ANLAYIŞLAR

Bacarıq

Verilmiş iş üzrə vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirmək qabiliyyətidir.

Bacarıq səviyyəsi

Həyata keçirilən fəaliyyətlərin əhatəliliyi və mürəkkəbliyi ilə müəyyən olunur, burada fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi əhatə üzərində üstünlüyə malikdir. Hər bir bacarıq səviyyəsi üzrə müvafiq bilik səviyyəsi tələb olunur. ISCO-da, eləcə də Məşğulluq Təsnifatında aşağıdakı dörd geniş bacarıq səviyyəsi müəyyən edilir:

Birinci bacarıq səviyyəsi

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr sadə və dövrə fiziki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini zəruri edir. Bundan əlavə, birinci bacarıq səviyyəsində bir çox peşələr fiziki güc və dözümlülük tələb etdiyi halda, əksəriyyətində sadə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı tələb olunur. Bu bacarıqlara ehtiyac duyulduğu halda belə, onlar işin əsas hissəsini təşkil etmir.

Birinci bacarıq səviyyəsinə daxil olan bəzi peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün ibtidai təhsili və ya əsas təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaq (ISCED üzrə 1-ci səviyyə) tələb oluna bilər. Bəzi işlər üçün isə iş yerlərində qısamüddətli təlimlər tələb oluna bilər.

Birinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr ixtisası olmayan işçi qüvvəsini əhatə edir.

İkinci bacarıq səviyyəsi

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə bütün peşələrdə səriştəli fəaliyyət üçün tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsilin birinci mərhələsini başa vurmaqla (ISCED üzrə 2-ci səviyyə) əldə olunur. Bəzi peşələrdə ümumi orta təhsilin ikinci mərhələsini bitirmək zəruri hesab olunur (ISCED üzrə 3-cü səviyyə) ki, bura ixtisaslaşmış peşə təhsili və iş yerlərində həyata keçirilən təlim də daxil ola bilər. Müəyyən peşələr ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra ilk peşə-ixtisas təhsili almağı (ISCED üzrə 4-cü səviyyə) tələb edir. Bəzi hallarda isə iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

İkinci bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə ixtisaslı işçilər daxildir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi

Üçüncü bacarıq səviyyəsindəki peşələr, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş praktiki, texniki və metodoloji biliklər tələb edən mürəkkəb texniki və praktiki fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsini əhatə edir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də inkişaf etmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ümumi orta təhsil bazasına əsaslanan təhsil müəssisələrində 1-3 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5b səviyyəsi). Azərbaycanda bu bacarıq səviyyəsinə uyğun təhsil adətən orta ixtisas təhsili müəssisələrində (kolleclər) verilir. Bəzi hallarda müvafiq sahə üzrə geniş iş təcrübəsi və iş yerlərində həyata keçirilən uzunmüddətli təlim formal təhsili əvəz edə bilər.

Üçüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələr əsasən texniki işçiləri əhatə edir.

Dördüncü bacarıq səviyyəsi

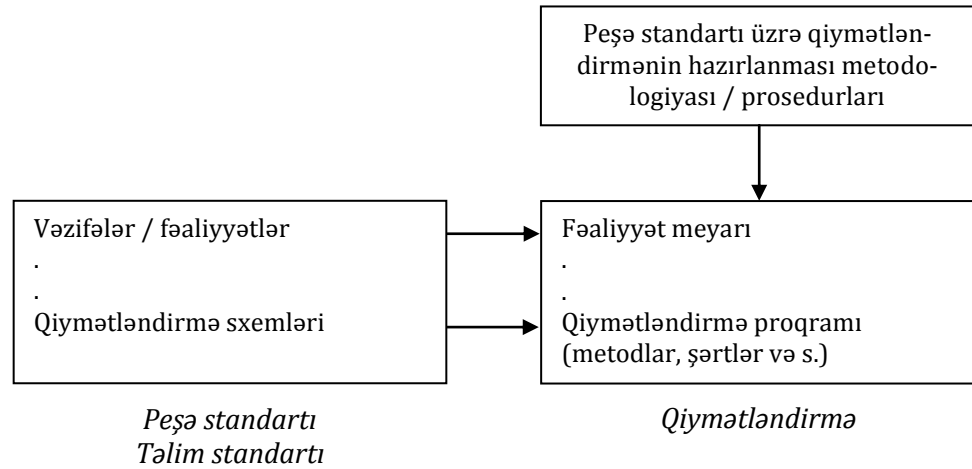
Dördüncü bacarıq səviyyəsinə, adətən, ixtisaslaşmış sahə üzrə geniş nəzəri və

	<p>praktiki biliklər əsasında mürəkkəb problemlərin həlli və qərarların qəbul edilməsini tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi daxildir. Bu bacarıq səviyyəsi üzrə peşələr, ümumiyyətlə, yüksək səviyyədə yazıb-oxuma və rəqəmlərlə işləmə bacarığı, eləcə də təkmilləşmiş ünsiyyət bacarığı tələb edir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə tələb olunan bilik və bacarıqlar, adətən, ali təhsil müəssisələrində birinci və ya daha yüksək elmi dərəcənin verilməsi ilə yekunlaşan 3-6 illik təhsil vasitəsi ilə əldə olunur (ISCED üzrə 5a səviyyəsi və ya daha yüksək səviyyə). Bu bacarıq səviyyəsi üçün Azərbaycanda adətən bakalavriat və daha yüksək təhsil pillələri uyğun gəlir.</p> <p>Dördüncü bacarıq səviyyəsi üzrə təsnifatlaşdırılan peşələrə menecerlər, mühəndislər, müəllimlər, həkimlər və s. daxildir ki, bunlar çox vaxt peşəkarlar adlandırılır.</p>
Bilik	Təhsil və ya təcrübə vasitəsilə əldə edilən məlumat və faktlar toplusunu əhatə edir.
Əlavə / ümumi səriştələr	Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün tələb olunan səriştələrə əlavə olaraq, arzuolunan faydalı səriştələri əhatə edir. Buraya əmək fəaliyyətini təkmilləşdirə bilən, bir çox peşələr üçün ümumi olan və gələcəkdə tələb olunacaq səriştələr daxildir. Bunlar işçilərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün əsas kimi çıxış etmir.
Əvvəlki təlimin tanınması	<p>Harada və necə təhsil almasından asılı olmayaraq, qeydə alınmış ixtisaslar və vahid standartlar baxımından insanların əvvəlki təliminin tanınması prosesidir. İnsanlar təhsil müəssisəsində formal təlim keçmələrindən və ya qeyri-formal təlim əldə etmələrindən asılı olmayaraq, öyrənmə prosesini heç vaxt dayandırmırlar.</p> <p>Əvvəlki təlimin qiymətləndirilməsi və tanınması prosesi aşağıdakı kimidir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Şəxsin nə bildiyi və nə bacardığının müəyyənləşdirilməsi;• Şəxsin bilik və bacarıqlarının xüsusi standartlar, səriştələrin qiymətləndirilməsi üzrə əlaqəli meyarlar ilə müqayisə edilməsi;• Bu standartlara münasibətdə təlimin qiymətləndirilməsi;• Şəxsin formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə keçmişdə topladığı bacarıq, bilik və təcrübənin tanınması.
Fəaliyyət	Fərdin vəzifələrinin bir hissəsi olan iş və ya məsuliyyəti əks etdirir. Buna görə də vəzifə bir sıra fəaliyyətlərə bölünür.
Formal təlim	Azərbaycan Respublikasının təhsil və təlim müəssisələrində həyata keçirilir, dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə nəticələnir. Təhsil müəssisələrində formal təlimlər dövlət təhsil standartlarına uyğun olaraq aparılır. Əldə edilən səriştələr testlər vasitəsilə yoxlanılır və dövlət təhsil sənədi verilir.
İnformal təlim	Özünü-təlim yolu ilə bilik və bacarıqlara yiyələnmənin formasıdır. Təhsil və təlim müəssisələrindən kənarında həyata keçirilir və təbii olaraq gündəlik həyatımızda müşahidə olunur. Formal və qeyri-formal təlimdən fərqli olaraq, informal təlim çox vaxt qeyri-ixtiyari baş verir və beləliklə, hətta fərdlərin özləri də səriştələrinin artırılmasında onun rolunu hiss etməyə bilər (məsələn, kütləvi informasiya vasitələrindən, ictimaiyyət arasında gündəlik qarşılıqlı əlaqələrdən və ümumi münasibətlərdən məlumatın əldə edilməsi). O, təlimin həyata keçirilməsi sahəsində (xüsusilə) ixtisaslaşmamış hər hansı bir şəxs (yəni ailə üzvləri, digər əlaqəli şəxslər və s.) tərəfindən istiqamətləndirildi

	<p>halda, məqsədli xarakter daşıya bilər. İnfomal təlim ölkə səviyyəsində qəbul edilən diplom və sertifikatların verilməsi ilə nəticələnir.</p>
İş	<p>Fərdin işəgötürən üçün və ya sərbəst məşğulluq şəraitində həyata keçirdiyi vəzifə və ya fəaliyyətlərin toplusudur (ISCO-08 -ə uyğun olaraq).</p>
İşə yanaşma	<p>Müəyyən ideya, obyekt, şəxs və ya vəziyyətə müsbət və ya mənfi münasibəti əks etdirir.</p> <p>Yanaşma fərdin fəaliyyət seçimini, çətinlik, həvəsləndirmə və mükafatlara (hamısı birlikdə stimulaşdırıcı) cavab reaksiyasını müəyyən edir. Bu baxımdan yanaşma iş üçün xeyli vacibdir.</p> <p>Yanaşmanın 4 əsas komponenti var: (1) Emosional: hiss və həyəcan; (2) İdrak: məntiqlə həyata keçirilən inam və fikirlər; (3) İradə: fəaliyyət meyilləri; (4) Qiymət: stimullara mənfi və ya müsbət münasibət.</p>
Qeyri-formal təlim	<p>Təhsil sistemi ilə paralel şəkildə aparılır və dövlət təhsil sənədinin verilməsi ilə müşayiət olunmur. Qeyri-formal təlimlər iş yerlərində və ya formal təlim sistemlərinə yardım üçün yaradılmış təşkilat və ya mərkəzlərdə, dərnlərdə, fərdi məşğələlərdə, vətəndaş cəmiyyəti təşkilatları və qruplarında həyata keçirilə bilər.</p>
Qiymətləndirmə metodu	<p>Səriştəni ölçmək üçün üsul və ya alətdir.</p>
Qiymətləndirmə paketi	<p>Fəaliyyət meyarı da daxil olmaqla fərdin səriştələrinin qiymətləndirilməli olduğu müxtəlif qiymətləndirmə metodlarıdır.</p>
Qiymətləndirmə sxemi	<p>Qiymətləndirmə standartlarının vəzifələrini və onların yerinə yetirilmə istiqamətlərini müəyyən edir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədi fərdin müvafiq peşə standartını fəaliyyətlər, vəzifələr və ya tapşırıqlar üzrə həyata keçirə bilməsini müəyyən etməkdir. Sözügedən tapşırıqlar, peşə standartında müəyyən edilən texniki bacarıqları, planlaşdırma və problemləri həll etmə biliklərini, gözlənilməz vəziyyətlərdə hərəkət etmək bacarığını, digər şəxslər ilə işləmək bacarığını və ünsiyyət bacarıqlarını əhatə etməlidir.</p> <p>Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin məqsədlərinə, digər məsələlərlə yanaşı, aşağıdakılar daxildir:</p> <ul style="list-style-type: none">• İşəgötürmə;• Karyera yüksəlişi;• Bilik və bacarıqlarda olan boşluqların və təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi;• İşçi heyətinin qiymətləndirilməsi. <p>Qiymətləndirməni planlaşdıran zaman onun xarakterik cəhətlərinə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır: qiymətləndirmə hansı interval çərçivəsində həyata keçirilməlidir, hansı hədəflər müəyyən edilməlidir, hansı qiymətləndirmə metodları daha məqsədəuyğundur. Qiymətləndirmə sxemi aşağıdakı qiymətləndirmə metodlarından 2 və ya 3-nü əhatə etməlidir: i) Əmək fəaliyyətinin müşahidə edilməsi; ii) İşin nəticəsinin qiymətləndirilməsi; iii) Simulyasiya; iv) Suallar (şifahi və ya yazılı); v) Layihə işi; vi) Portfel əsasında qiymətləndirmə; vii) Dinləmə qiymətləndirməsi; viii) Fərdi araşdırmalar; ix) Müştəri qiymətləndirməsi (məsələn, müştəri sorğu</p>

formaları), ekspert və şəxsi qiymətləndirmə və s.

Peşə standartı və peşə standartı üzrə qiymətləndirmə arasındakı əlaqə aşağıdakı sxemdə göstərilmişdir.

Məşğulluq təsnifatı (MT)

Ölkədə əmək bazarının inkişafına, beynəlxalq təcrübədə qəbul edilmiş uçot və statistikaya uyğun olaraq ISCO-08 təsnifatından istifadə edilməklə, onun genişləndirilməsi əsasında 2010-cu ildə hazırlanmışdır. Onun strukturu ISCO-08 təsnifatının strukturu ilə eynidir. MT Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsinin 20 Dekabr 2010-cu il 180 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş və AZT041-2010 nömrəsi ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Peşə

Yüksək oxşarlıq dərəcəsinə malik əsas vəzifə və fəaliyyətlərdən ibarət olan işlərin məcmusudur. Şəxsin hər hansı bir peşə ilə bağlılığı onun hazırda tutduğu vəzifə, əlavə və ya əvvəlki işləri vasitəsi ilə müəyyən olunur.

Peşə standartı

Konkret peşə sahələrində işçilərin yerinə yetirdikləri əmək funksiyalarına qoyulan ümumi tələbləri sistemli şəkildə əks etdirən normativ sənəddir. O, müvafiq sərəfətlər çərçivəsində işçinin bilik, bacarıq və vərdisləri nəzərə alınmaqla, onun əmək funksiyalarını yerinə yetirməsinə imkan verəcək konkret vəzifə öhdəliklərinin və fəaliyyətlərin siyahısını özündə ehtiva edir. Peşə standartı işdəki rolu təyin etməyə, işçinin fəaliyyətini qiymətləndirməyə, eləcə də, təkmilləşmə, peşə yüksəlişi üçün yollar müəyyən etməyə və hazırlamağa kömək edə bilər.

Peşə standartları ISCO-ya və Məşğulluq təsnifatına uyğun olaraq təsnifatlaşdırılır.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi

Qiymətləndirmə hər hansı bir sahədə sərəfətinin aşkar edilməsi məqsədilə fərdin fəaliyyətinin aydın şəkildə müəyyən edilmiş standartlar ilə müqayisədə ədalətli və dəqiq şəkildə ölçülməsinə imkan verən prosesdir. İş yerinin qiymətləndirilməsi prosesi iş yeri ilə bağlı gündəlik fəaliyyətin tərkib hissəsini təşkil edir. Qiymətləndirmə zamanı əldə edilən nəticələr fərdlərə öz işlərini necə yerinə yetirdiyini öyrənməyə imkan verir. Bu, biliklərin, bacarıqların, yanaşma və davranışın inkişaf etdirilməsində, beləliklə, sərəfətin nümayiş etdirilməsində onlara yardım edir.

Peşə standartı üzrə qiymətləndirmə nümunəsi qiymətləndirmə sxemi, fəaliyyət meyarları, qiymətləndirməni həyata keçirmək üçün zəruri qiymətləndirmə metodları və resurslarını əhatə edir.

Peşələrin

Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məsul olduğu əsas beynəlxalq

Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCO)	<p>təsnifatlardan biri olmaqla, beynəlxalq iqtisadi və sosial təsnifat qrupuna daxildir.</p> <p>ISCO iş prosesində qarşıya qoyulan vəzifə və fəaliyyətlərə müvafiq şəkildə müəyyən edilmiş qruplara uyğun olaraq işlərin təşkilində vasitə rolunu oynayır. Onun əsas vəzifələri aşağıdakıları təmin etməkdən ibarətdir:</p> <ul style="list-style-type: none">• Peşələrə dair statistik və inzibati məlumatların beynəlxalq hesabatını, müqayisəsini və mübadiləsini həyata keçirmək üçün baza rolunu oynamaq;• Peşələrin milli və regional təsnifatlarının hazırlanması üçün model rolunu oynamaq;• Bilavasitə özlərinin milli təsnifatını hazırlamayan ölkələrdə tətbiq oluna biləcək sistem rolunu oynamaq. <p>O, statistik və müştəri yönümlü proqramlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Müştəri yönümlü proqrama iş axtaranların iş yerlərinə yönəldilməsi, ölkələr arasında işçilərin qısa və uzunmüddətli miqrasiyasının idarə edilməsi, peşə təlimi proqramları və təlimatlarının hazırlanması daxildir.</p> <p>ISCO-nun ilk versiyası 1957-ci ildə qəbul edilmiş, daha sonra isə ISCO-68, ISCO-88 və hazırkı ISCO-08 versiyaları hazırlanmışdır.</p>
Səriştə	<p>Müvafiq əmək fəaliyyətini həyata keçirə bilmək üçün lazımi səviyyədə bilik, bacarıq, yanaşma və davranışa malik olmaqdır.</p> <p>İş kontekstində istifadə olunan “Səriştə” anlayışı iş yerində tətbiq olunan bacarıqları əks etdirir. Səriştə şəxs nəyi bilir (bilik), nəyi bacarır (bacarıq), nəyi etmək istəyir (yanaşma) və bunu necə edir (davranış) məhfumlarının birləşməsinin nəticəsidir. Beləliklə, səriştə işi yerinə yetirmək üçün lazım olan texniki peşə elementləri, ümumi şəxsi xüsusiyyətlər və istəklərin birləşməsidir.</p> <p>Səriştələr həmçinin işçinin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün baza rolunu oynayır.</p>
Təhsilin Beynəlxalq Standart Təsnifatı (ISCED)	<p>1970-ci illərin əvvəllərində UNESCO tərəfindən həm ayrı-ayrı ölkələrdə, həm də beynəlxalq səviyyədə təhsilə dair statistik məlumatların əldə olunması, toplanması və təqdim olunmasına xidmət edən bir vasitə kimi hazırlanmışdır. ISCED 1975-ci ildə Cenevrədə keçirilən Təhsilə dair Beynəlxalq Konfransda qəbul edilmiş və daha sonra 1978-ci ildə Parisdə keçirilən UNESCO-nun Ümumi Konfransında qüvvəyə minmişdir. Hazırda istifadə edilən təsnifat ISCED 2011-dir.</p>
Təlim standartı	<p>İş yerində vəzifə və fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri <i>səriştələri</i> (bilik, bacarıq və yanaşmaları, həmçinin əlavə ümumi səriştələri) təsvir edir. Bu səbəbdən, onlar fəaliyyət meyarları hesab edilir və aşağıdakı hallarda istifadə olunur:</p> <ul style="list-style-type: none">• istehsaldan ayrılmadan peşə təlimlərinin hazırlanması;• istifadəyə yararlı səriştələrin inkişaf etdirilməsi və təmin olunması üçün təlim institutları ilə müəssisələr arasında əlaqə;• peşə təlimləri üçün təhsil standartları və kurikulumların hazırlanması.
Vəzifə	<p>İşin icrası üçün zəruri olan fəaliyyətləri əhatə edir.</p>

MÜNDƏRİCAT

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI	8
A.1. İşə dair xüsusi məlumat	8
A.1.1. Əmək şəraiti	8
A.1.2. İşə qəbul tələbləri	8
A.1.3. Tabeçilik	9
A.1.4. Peşə standartları üçün məsuliyyət və müstəqillik səviyyələri	10
A.1.5. Karyera yüksəlişi və sərbəst məşğulluq imkanları	10
A.2. Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı	11
A.3. Səriştələr haqqında	11
A.4. Qiymətləndirmələr haqqında	11
B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ	13
B.1. Fəaliyyət meyarları	13
B.2. Qiymətləndirmə ilə bağlı resurslar	14
B.3. Qiymətləndirmə metodları	14
B.3.1. Fəaliyyətin qiymətləndirilməsi	14
B.3.2. Yazılı qiymətləndirmə	15
B.4. Nəticələrin qeydə alınması	18
C. MÜƏSSİSƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI	19
C.1. Səriştələrin qısa təsviri	19
C.2. Təlim sxemi	21
C.3. Təlim ilə bağlı xüsusi məlumat	25
C.3.1. Təlimin növləri	25
C.3.2. Təlimin istiqaməti	26
C.3.3. Əvvəlki təlimin tanınması	26
Peşə standartının hazırlanması prosesində iştirak etmiş müəssisə nümayəndələrinin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
ISCO88/08-ə uyğun təkmilləşdirilmiş peşə standartlarının və əlaqədar təlim standartlarının hazırlanması layihəsi tərəfindən prosesin əlaqələndirilməsində iştirak etmiş şəxslərin siyahısı	Error! Bookmark not defined.
İstinadlar	Error! Bookmark not defined.

A. NÜMUNƏVİ PEŞƏ STANDARTI

Peyk antenna quraşdırıcısı

Peşənin qısa təsviri

Peyk antenna quraşdırıcısı peyk siqnallarını qəbul edən texniki avadanlıqları qurur və onlara texniki xidmət göstərir. O, dalğanı optimal qəbul etmək məqsədi ilə binanın xaricində peyk antenasının quraşdırılacağı yeri müəyyən edir və müvafiq bərkitmə elementlərindən istifadə etməklə peyk antenasını bərkidir. Peyk antenna quraşdırıcısı həmçinin binanın daxilində yerləşən qəbuledici qutu ilə zəruri əlaqəni, habelə abunəçilərə siqnalların kabel vasitəsi ilə (və ya simsiz olaraq) ötürülməsini təmin edir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	3114 (Texnik, elektronika / informasiyanın işlənməsi üçün texniki qurğular)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
ISCO 08-də işin kodu:	3114 (Technician, engineering / telecommunications (signal systems))
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
Hazırlanma tarixi:	Aprel, 2013-cü il
Təsdiq edən qurum:	...
Təsdiq tarixi:	...
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Aprel, 2018-ci il

A.1. İŞƏ DAİR XÜSUSİ MƏLUMAT

A.1.1. ƏMƏK ŞƏRAİTİ

- İş adətən normal iş saatlarında həyata keçirilir;
- İş sabit hava şəraitində yerinə yetirilir: küləyin sürəti 10 m/s-dən artıq olduğu halda antenanın (çanağın) quraşdırılması və yağmurlu hava şəraitində 36 voltdan artıq gərginliklə qidalanan avadanlığın istifadəsi istisna olunur;
- İşin bir hissəsi adətən yüksəklikdə və binaların damlarında yerinə yetirilir;
- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi, Texniki təhlükəsizlik haqqında Qanun və digər müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur.

A.1.2. İŞƏ QƏBUL TƏLƏBLƏRİ

- Əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Əmək Məcəlləsi və digər normativ-hüquqi aktlarla tənzimlənir;
- İşə qəbul olunarkən sağlamlıq haqqında tibbi arayış, sonradan vaxtaşırı icbari tibbi müayinədən keçmək haqqında tibbi arayış (Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin qərarı və Azərbaycan Respublikasının Səhiyyə Nazirliyinin müvafiq əmrləri ilə nəzərdə tutulduğu hallarda) təqdim olunur;

- Əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik texnikası qaydaları ilə təlimatlandırmalar və fərdi mühafizə vasitələri ilə təminat məcburi xarakter daşıyır.

A.1.3. TƏBƏÇİLİK

Kimə tabedir: Şirkətin rəhbəri və texniki departamentin rəhbəri.

Kim ona tabedir: Köməkçilər/fəhlələr.

A.1.4. PEŞƏ STANDARTLARI ÜÇÜN MƏSULİYYƏT VƏ MÜSTƏQİLLİK SƏVİYYƏLƏRİ

Səviyyələr	Məsuliyyət, fəaliyyətlərin mürəkkəbliyi və müstəqillik	Uyğun gələn səviyyə
1	Planlaşdırılmış qaydada birbaşa nəzarət altında işləmək. İş təkrarlanan xarakterə malikdir və mürəkkəb olmayan bir neçə funksiyanı əhatə edir.	☐
2	Nəzarət altında işləmək, kiçik səlahiyyətlərə malik olmaq. Təcrübə tələb edən fəaliyyətlərin yerinə yetirilməsi və əlaqələndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq. Öz fəaliyyətlərini planlaşdırmaq və nəticələri barədə hesabat vermək. Digər şəxslərlə əməkdaşlıq etmək və komandada işləmək.	☐
3	Əvvəlcədən məlum olan vəzifə və fəaliyyətlər çərçivəsində müstəqil idarəetmə və komandanın idarə edilməsini həyata keçirmək (eyni zamanda həm idarəetmə, həm də istehsal subyekti kimi çıxış etmək). İşə yanaşmasını dəyişən şəraitə uyğunlaşdırmaq və dövri problemlərin həlli zamanı elementar nəzəriyyələrdən istifadə etmək. Digər şəxslərin gündəlik işinə nəzarət etmək, əmək fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi üçün məsuliyyət daşımaq və işin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər vermək. İşçilərə rəhbərlik etmək. Mürəkkəb fəaliyyətləri əlaqələndirmək və yerinə yetirmək. Ümumi təcrübədən istifadə etməklə xüsusi yeni fəaliyyətlər müəyyən etmək.	☒
4	Yeni və çox vaxt yaradıcı metodlar tələb edən məsələlərlə məşğul olmaq. Mürəkkəb məsələlərin həllində geniş təcrübədən istifadə etmək. Gözlənilməz dəyişiklik olduğu halda əmək fəaliyyətinə rəhbərlik və nəzarəti həyata keçirmək. Özü və başqaları üçün fəaliyyət meyarları hazırlamaq, onları nəzərdən keçirmək və təkmilləşdirmək. Gözlənilən və ya gözlənilməz iş rejimi şəraitində qərarların qəbul edilməsinə məsuliyyət daşımaq. Fərdlərin və qrupların peşəkar inkişafının idarə olunmasına məsuliyyət daşımaq. Fəaliyyətləri müşahidə etmək, qiymətləndirmək, müvafiq hesabatlar hazırlamaq və dəyişikliklər təklif etmək.	☐

A.1.5. KARYERA YÜKSƏLİŞİ VƏ SƏRBƏST MƏŞĞULLUQ İMKANLARI

- Özünüməşğulluq üçün yaxşı imkanlar mövcuddur.

A.2. ƏSAS VƏZİFƏLƏRİN (V) VƏ VƏZİFƏLƏR DAXİLİNDƏ FƏALİYYƏTLƏRİN (F) SİYAHISI

- V.1. Peyk antenani quraşdırmağa hazırlaşmaq:
- F.1.1. Bütün müvafiq (ölkədaxili) norma və standartları tətbiq etməklə quraşdırma işlərinə hazırlaşmaq və təhlükəsizliklə əlaqədar hər hansı problemin olub-olmadığını müəyyən etmək;
 - F.1.2. Ərazidə olan mövcud resursları dəyərləndirmək və planlaşdırmaq;
 - F.1.3. Əraziyə çıxışın təmin edilməsi və işin görülməsi zamanı yaranmış fasilələr, onların səbəbləri ilə əlaqədar müştəriyə xəbər vermək;
 - F.1.4. Alət və avadanlıqların təhlükəsiz və saz vəziyyətdə olmasını təmin etmək;
 - F.1.5. Peykin orbitdəki mövqeyinə uyğun olaraq peyk antenasının quraşdırılması üçün əlverişli və təhlükəsiz yeri təyin etmək.
- V.2. Peyk antenasını montaj etmək və tənzimləmək:
- F.2.1. Plan və texniki tələblərə uyğun olaraq peyk antenasının dayağını ərazidə montaj etmək;
 - F.2.2. Peyk antenasını montaj edilmiş dayağın üzərinə quraşdırmaq, seçilmiş peyk istiqamətində yoxlama avadanlığı vasitəsi ilə tənzimləmək və bərkitmək.
- V.3. Paylaşdırıcı sistemi qurmaq:
- F.3.1. Antena sisteminin istehlak təyinatına uyğun olaraq paylayıcı sistemi quraşdırmaq;
 - F.3.2. Antena və paylaşdırıcı sistemləri kabellər vasitəsi ilə bir-birinə birləşdirmək.
- V.4. Kabelləri montaj etmək:
- F.4.1. Antena sisteminin istehlak təyinatından asılı olaraq, kabeli antenadan və ya paylaşdırıcı sistemdən istehlakçının mənzilinə çatdırmaq;
 - F.4.2. Tənzimləyici avadanlıq vasitəsi ilə istehlakçının mənzilinə çatdırılmış peyk siqnallarına nəzarət etmək.
- V.5. Peyk qəbuledicisini qurmaq:
- F.5.1. Peyk qəbuledicisini kabelə qoşmaq, televiziya qəbuledicisinə birləşdirmək və onları elektrik enerjisi mənbəyindən qidalandırmaq;
 - F.5.2. Peyk qəbuledicisini tənzimləmək və nəticələrini şərh etmək.
- V.6. İnzibati vəzifələri yekunlaşdırmaq:
- F.6.1. Yoxlamanın nəticələrini qeydə almaq və müvafiq qeydiyyat sənədlərini tamamlamaq;
 - F.6.2. Ərazini ekoloji cəhətdən təhlükəsiz qaydada təmizləmək və sahmana salmaq;
 - F.6.3. İşin başa çatması barədə müştəriyə xəbər vermək və onun imzasını almaq.

A.3. SƏRİŞTƏLƏR HAQQINDA

Fərdin "peyk antenna quraşdırıcısı" peşə standartı üzrə vəzifə və fəaliyyətləri həyata keçirməsi üçün zəruri olan əsas sərişmələr "peyk antenna quraşdırıcısı" peşəsi üzrə müvafiq təlim standartında göstərilmişdir (formal, qeyri-formal və informal təlimlər vasitəsilə əldə olunan bilik, bacarıq, yanaşma və davranış).

A.4. QİYMƏTLƏNDİRMƏLƏR HAQQINDA

Bu peşədə fərdin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi prosesi "peyk antena quraşdırıcısı" peşəsi üzrə müvafiq peşə standartının qiymətləndirilməsində öz əksini tapır. Fərdin sistemli qiymətləndirilmələr vasitəsilə qiymətləndirilməsi işəgötürənə müxtəlif məqsədlər (yəni işəgötürmə, karyerada irəli çəkmə, heyətin qiymətləndirilməsi, təlim ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi) baxımından faydalı ola bilər.

B. PEŞƏ STANDARTI ÜZRƏ QIYMƏTLƏNDİRMƏ NÜMUNƏSİ

Peyk antenna quraşdırıcısı

Qiymətləndirməyə dair qısa məlumat

Peyk antenna quraşdırıcısı üçün qiymətləndirmə nümunəsi peyk siqnallarını qəbul edən texniki avadanlıqları qurmaq və onlara texniki xidmət göstərmək, dalğanı optimal qəbul etmək məqsədi ilə binanın xaricində peyk antenasının quraşdırılacağı yeri müəyyən etmək və müvafiq bərkitmə elementlərindən istifadə etməklə peyk antenasını bərkitmək, yerlə birləşdirmək, eləcə də binanın daxilində yerləşən qəbuledici qutu ilə zəruri əlaqəni, habelə abunəçilərə siqnalların kabel vasitəsi ilə (və ya simsiz olaraq) ötürülməsini təmin etmək üçün tələb olunan bilik və bacarıqları müəyyən edir və qiymətləndirir.

Hazırkı peşə üçün **tövsiyə edilən qiymətləndirmə metodları** aşağıdakılardır: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı testlər. Sözügedən peşə üçün qiymətləndirmə proqramının nümunəsi aşağıda verilmişdir.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) peşənin kodu:	3114 (Texnik, elektronika / informasiyanın işlənməsi üçün texniki qurğular)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
ISCO 08-də işin kodu:	3114 (Technician, engineering / telecommunications (signal systems))
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
Test versiyası:	01
Hazırlanma tarixi:	Aprel, 2013-cü il
Təsdiq edən qurum:	...
Təsdiq tarixi:	...

B.1. FƏALİYYƏT MEYARLARI

Bu meyarlar peşə standartındakı vəzifə və fəaliyyətlərlə birbaşa əlaqəlidir. Onlar ölçülə bilən formada müəyyən edilməlidir ki, qiymətləndirmə nümunələri hazırlayanlar üçün qiymətləndirmə maddələrinin formalaşdırılması baxımından faydalı olsun. Birinci (V.1) və sonuncu (V.5.) vəzifələrə uyğun gələn fəaliyyət meyarları ilə bağlı nümunə aşağıda göstərilmişdir.

Fəaliyyət meyarı nümunəsi:

- V.1. Peyk antenani quraşdırmağa hazırlaşmaq;
- V.2. Bütün müvafiq (ölkədaxili) norma və standartları tətbiq etməklə quraşdırma işlərinə hazırlaşmaq və təhlükəsizliklə əlaqədar hər hansı problemin olub-olmadığını müəyyən etmək;
 - F.1.1. Ərazidə olan mövcud resursları dəyərləndirmək və planlaşdırmaq;
 - F.1.2. Əraziyə çıxışın təmin edilməsi və işin görülməsi zamanı yaranmış fasilələr, onların səbəbləri ilə əlaqədar müştəriyə xəbər vermək;

- F.1.3. Alət və avadanlıqların təhlükəsiz və saz vəziyyətdə olmasını təmin etmək;
- F.1.4. Peykin orbitdəki mövqeyinə uyğun olaraq peyk antenasının quraşdırılması üçün əlverişli və təhlükəsiz yeri təyin etmək.
- F.1.5.

...

- V.6. Peyk qəbuledicisini qurmaq;
- V.7. Peyk qəbuledicisini kabelə qoşmaq, televiziya qəbuledicisinə birləşdirmək və onları elektrik enerjisi mənbəyindən qidalandırmaq;
 - F.6.1. Peyk qəbuledicisini tənzimləmək və nəticələrini şərh etmək.
 - F.6.2.
 - F.6.3. İnzibati vəzifələri yekunlaşdırmaq;
 - F.6.4. Yoxlamanın nəticələrini qeydə almaq və müvafiq qeydiyyat sənədlərini tamamlamaq;
 - F.6.5. Ərazini ekoloji cəhətdən təhlükəsiz qaydada təmizləmək və sahmana salmaq;
 - F.6.6. İşin başa çatması barədə müştəriyə xəbər vermək və onun imzasını almaq.

B.2. QIYMƏTLƏNDİRMƏ İLƏ BAĞLI RESURSLAR

- a) Material və komponentlər: vacib deyil.
- b) Alət və avadanlıqlar: vacib deyil.
- c) İstehlak malları: vacib deyil.

B.3. QIYMƏTLƏNDİRMƏ METODLARI

Fərdin sərəştəsini qiymətləndirmək məqsədi ilə aşağıdakı iki metoddan istifadə olunur: (i) fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və (ii) yazılı test.

B.3.1. FƏALİYYƏTİN QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

İcra müddəti: 15 dəqiqə.
İşlərin sayı: 1.

İşlərin icrasını qiymətləndirmək üçün meyarlar işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Əhatə olunan sahələr:

- 20% Peyk antenayı quraşdırmağa hazırlaşmaq:
 - Bütün müvafiq (ölkədaxili) norma və standartları tətbiq etməklə quraşdırma işlərinə hazırlaşmaq və təhlükəsizliklə əlaqədar hər hansı problemin olub-olmadığını müəyyən etmək;
 - Ərazidə olan mövcud resursları dəyərləndirmək və planlaşdırmaq;
 - Əraziyə çıxışın təmin edilməsi və işin görülməsi zamanı yaranmış fasilələr, onların səbəbləri ilə əlaqədar müştəriyə xəbər vermək;
 - Alət və avadanlıqların təhlükəsiz və saz vəziyyətdə olmasını təmin etmək;

Peykin orbitdəki mövqeyinə uyğun olaraq peyk antenasının quraşdırılması üçün əlverişli və təhlükəsiz yeri təyin etmək.

50% Peyk antenasını montaj etmək və tənzimləmək:
Plan və texniki tələblərə uyğun olaraq peyk antenasının dayaqını ərazidə montaj etmək;
Peyk antenasını montaj edilmiş dayağın üzərinə quraşdırmaq, seçilmiş peyk istiqamətində yoxlama avadanlığı vasitəsi ilə tənzimləmək və bərkitmək.

30% Paylaşdırıcı sistemi qurmaq:
F.3.3. Antena sisteminin istehlak təyinatına uyğun olaraq paylayıcı sistemi quraşdırmaq;
F.3.4. Antena və paylaşdırıcı sistemləri kabellər vasitəsi ilə bir-birinə birləşdirmək.

Kabelləri montaj etmək:

Peyk qəbuledicisini kabelə qoşmaq, televiziya qəbuledicisinə birləşdirmək və onları elektrik enerjisi mənbəyindən qidalandırmaq;
Peyk qəbuledicisini tənzimləmək və nəticələrini şərh etmək.

İş nümunəsi: Alətlərin seçilməsi.

Maksimum müddət: 15 dəqiqə.

İştirakçının görəcəyi işlər: Peyk antenasının quraşdırılması üçün lazım olan material və alətləri seçin. Seçilmiş alətlərin hansı məqsədlərlə istifadə və nə üçün olunacağını geniş şəkildə izah edin.

B.3.2. YAZILI QIYMƏTLƏNDİRMƏ

İcra müddəti: 20 dəqiqə.

Sualların sayı: 20.

Yazılı qiymətləndirməni keçmək üçün tələb olunan düzgün cavabların sayı işəgötürən tərəfindən müəyyən olunur.

Təvsiyə olunan nisbət: 70%.

Əhatə olunan vəzifələr:

20% Peyk antenayı quraşdırmağa hazırlaşmaq:

60% Peyk antenasını montaj etmək və tənzimləmək

20% Paylaşdırıcı sistemi qurmaq:

F.3.5. Antena sisteminin istehlak təyinatına uyğun olaraq paylayıcı sistemi quraşdırmaq;

F.3.6. Antena və paylaşdırıcı sistemləri kabellər vasitəsi ilə bir-birinə birləşdirmək.

Kabelləri montaj etmək:

Sual nümunələri:

1. Analoq siqnalın əsas parametrləri hansılardır?
 - a) tezlik, amplituda
 - b) vaxt, amplituda
 - c) modulyasiya, dalğa forması
 - d) seqmentlər, paketlər

2. A/V siqnalın tutduğu zolaq nə qədərdir?
 - a) 8 MHz
 - b) 1,5 MHz
 - c) 1 GHz
 - d) 20-20000 KHz

3. Modulyasiya necə müəyyən olunur?
 - a) Analoq siqnalın ötürülməsinin digər metodu
 - b) Analoq siqnalın başlanğıc və son hissələri
 - c) Analoq siqnalın rəqəmsal siqnala çevrilməsi yolu
 - d) Yüksək tezlikli siqnalın bir və ya bir necə parametrlərinin aşağı tezlikli siqnalla idarə olunması

4. Polyarizasiyanın tətbiqi hansı üstünlüklər verir:
 - a) Kanalların keyfiyyəti artırmaq olar
 - b) Kanalların sayını artırmaq olar
 - c) Daha geniş əraziyə yayım etmək olar

5. Analoq dövrələr məlumatların rəqəmsal formata bölünməsindən ibarət deyildir.
 - a) Doğrudur
 - b) Səhvdir

6. LNB-nin rolu nədir?
 - a) Siqnalı qəbul edərək gücləndirmək və aşağı diapazona çevirmək
 - b) Siqnalı gücləndirmək və ötürmək
 - c) Siqnalı rəqəmsaldan analoqa çevirmək

7. Rəqəmsal məlumat daşıyıcısı məlumatları necə saxlayır?
 - a) 1 və 0-lar olaraq olduğu kimi
 - b) Elektrik cərəyanı kimi
 - c) Tam dalğa kimi

8. Peyk tv qəbuledicilərinin giriş siqnalı hansı tezlikləri əhatə edir?
 - a) 10,7- 12,75 GHz
 - b) 950-2150 MHz
 - c) 6,5- 8 MHz

9. Rəqəmsalın analoqdan əsas üstünlüyü hansıdır?
 - a) Rəqəmsal məlumat azaldıla bilər və həqiqətən də kiçildilə bilər
 - b) Qiymətdə daha ucuzdur

- c) Tam səsli dalğanı saxlayır
 - d) Rəqəmsal siqnalı təhrif etmədən ötürmək olar
10. Rəqəmsalın analoqdan əsas zəif cəhəti hansıdır?
- a) Qiymətdə daha bahadır
 - b) Tez xarab olur
 - c) Ömürlük davam edir
11. Ku diapazon hansı tezlikləri əhatə edir?
- a) 10,7GHz-18GHz
 - b) 10,7MHz-18MHz
 - c) 3,5GHz- 4,2GHz
12. Televiziya peykləri yerdən hansı hündürlükdə yerləşir?
- a) 35 km
 - b) 36000 km
 - c) 120000 km
 - d) 4,7 km
13. Nə üçün tv peykləri geostasionar orbitə çıxarılır?
- a) Siqnalın daha yaxşı yayılması üçün
 - b) Enerji az sərf olunsun deyə
 - c) Peyk yerini dəyişməsin deyə
14. HDtv siqnalın adı TV siqnalından fərqi nədir?
- a) Daha uzaq məsafəyə ötürmək olar
 - b) Ötürülən zaman keyfiyyəti itirilmir
 - c) Görüntünün geyfiyyəti daha yaxşıdır
15. Bunlardan hansı peyk TV yayımında istifadə olunur?
- a) DVB-S
 - b) DVB-T
 - c) İPTV
 - d) DVB-C
16. Peyk TV yayımında polyarizasiyanın hansı növlərindən istifadə olunur ?
- a) Xətti və dairəvi
 - b) Analoq və rəqəmsal
 - c) Sabit və dəyişən
 - d) Aşağı və yuxarı
17. Adi 12 voltluq turşulu akkumulyator batareyasının hansı təhlükəsi vardır?
- a) O, axıb yayıla bilən və zərərli ola biləcək təhlükəli turşudan ibarətdir
 - b) Qısa qapanmalar elektrik naqillərinə ziyan vura bilər və mümkün şəkildə yanğına səbəb olar
 - c) Partlayıcı qaz düzgün şəkildə çıxarılmasa, toplana bilər
 - d) Bu cavabların hamısı doğrudur

18. Paslanmayan polad avadanlıqdan nə üçün digər metallar əvəzinə bir çox antenalarda istifadə olunur?
- a) Paslanmayan polad daha yaxşı elektrik kabelidir
 - b) Paslanmayan polad digər metallara nisbətən daha az çəkiyə malikdir
 - c) Paslanmayan polad hissələrin nadir hallarda paslanması mümkündür
 - d) Paslanmayan polad digər metallardan daha ucuzdur.

19. Aşağıdakı kabeli müəyyən edin

- a) Məlumatların ən tez ötürülməsi şini (Firewire)
- b) USB
- c) Yerli kompüter şəbəkəsi (Ethernet)

20. Aşağıdakı kabeli müəyyən edin

- a) RCA
- b) S-Video
- c) Y/C
- d) BNC

B.4. NƏTİCƏLƏRİN QEYDƏ ALINMASI

Hər bir iştirakçı üçün fərdi hesabatlar hazırlanmalı və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi, eləcə də yazılı qiymətləndirmə üzrə toplanan balların hesabatı onlara təqdim edilməlidir. Qiymətləndirmə bir nəfər üçün bir dəfədən artıq istifadə edildiyi təqdirdə hesabatda qiymətləndirmədən əvvəlki və sonrakı ballar arasındakı faiz dəyişikliyi də əks olunmalıdır.

“Peşə standartları üzrə qiymətləndirmənin hazırlanması prosedurları” adlı sənəddə qiymətləndirmə üzrə geniş nəzəri və praktiki məlumatlar verilmişdir.

C. MÜƏSSISƏLƏR ÜÇÜN NÜMUNƏVİ TƏLİM STANDARTI

Peyk antena quraşdırıcısı

Təlim standartına dair qısa məlumat

Hazırkı təlim standartı müəssisələr, təlim mərkəzləri və institutları, təlim iştirakçıları üçün hazırlanmışdır və peyk antena quraşdırıcısı üçün tələb olunan səriştələri əks etdirir. İşlə bağlı səriştənin nümayiş etdirilməsi üçün tələb olunan bilik və bacarıqların əldə edilməsinə xidmət edən təlim proqramları, kurikulumlar və təlim materiallarının hazırlanmasında bu standartdan təlimat kimi istifadə etmək olar. Bu standart əsasında hazırlanmış təlim digər peşələr üzrə səriştələrə malik olan, mövcud səriştələrini inkişaf etdirmək, mövcud iş yerində digər vəzifələri icra edə bilmək, yaxud digər müəssisədə və ya digər peşə üzrə iş tapmaq üçün yeni ümumi səriştələr əldə etmək istəyən şəxslər üçün də uyğun ola bilər.

Məşğulluq Təsnifatında (MT) (bu təlimin müvafiq olduğu) peşənin kodu:	3114 (Texnik, elektronika / informasiyanın işlənməsi üçün texniki qurğular)
MT-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
ISCO 08-də işin kodu:	3114 (Technician, engineering / telecommunications (signal systems))
ISCO 08-də ixtisas (bacarıq) səviyyəsi:	3
Milli İxtisas Çərçivəsi ilə əlaqə:	...
ISCED-də kodu:	...
Hazırlanma tarixi:	Aprel, 2013-cü il
Təsdiq edən qurum:	...
Təsdiq tarixi:	...
Təklif olunan yenilənmə tarixi:	Aprel, 2018-ci il

C.1. SƏRİŞTƏLƏRİN QISA TƏSVİRİ

Bilik:	<ul style="list-style-type: none">• Elektromaqnit dalğalarının yayılması və qəbul edilməsi prinsipləri;• Antenanın yığılması qaydaları:<ul style="list-style-type: none">○ istiqamət;○ parabolik antena və qəbuledicinin istismarı;○ münasib yerləşdirmə;○ qəbuledicinin növləri haqqında məlumat;○ polyarizasiya;○ kabellərin növləri və xüsusiyyətləri;○ antenaların quraşdırılması ilə bilavasitə əlaqədar qanunvericilik, qaydalar, digər rəsmi razılaşmalar.• Modulyasiya:<ul style="list-style-type: none">○ spektorun genişliyi;
---------------	---

	<ul style="list-style-type: none">○ rəqəmsal peyk televiziya siqnallarının fərdi spektor forması;○ modulyasiya xətlərinin nisbəti (MER).● Radiotezlik spektri:<ul style="list-style-type: none">○ peyk yayımı ilə əlaqədar istifadə edilən zolaqların terminologiyası: (C, S, L, Ku, Ka zolaqları);○ peyk antena məhsulu haqqında məlumat;○ siqnalın səviyyəsi;○ peyk antena avadanlıqlarının quraşdırılması ilə əlaqədar SƏTƏM (Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi və Ətraf Mühitin mühafizəsi) üzrə xüsusi tələblər.● Siqnalların təchizatçıları:<ul style="list-style-type: none">○ təchiz edən şirkətlər;○ tariflər;○ şifrəni açan avadanlıqların növləri.● Texniki təhlükəsizlik haqqında məlumat.
Bacarıq:	<ul style="list-style-type: none">● İş və əraziyə aid suallarla əlaqədar müştəri ilə əlaqə saxlamaq üçün ünsiyyət qurmaq bacarıqları;● Texniki sənədlər, o cümlədən antenaların texniki tələbləri və yoxlama avadanlıqlarının təlimatlarını şərh etmək üçün yazıb-oxumaq bacarığı;● Radiotezliyi (RF) ölçmək bacarığı;● Əmək fəaliyyəti zamanı mövcud təhlükələri minimuma endirmək, onlara nəzarət etmək və ya aradan qaldırmaq üçün ehtiyat tədbirlər görmək, zəruri ölçü götürmək;● Müvafiq sahə və SƏTƏM üzrə standartlara uyğun olan zəruri fərdi mühafizə vasitələrini seçmək və istifadə etmək;● Texniki bacarıqlar, o cümlədən:<ul style="list-style-type: none">○ planlara əsasən antenaları montaj etmək;○ müxtəlif materiallardan ibarət bünövrələrin üzərində antenaları qurmaq;○ bir, iki, üç və dörd qalxanlı koaksial kabelləri soymaq, hazırlamaq, kəsmək və izolyasiya etmək;○ əl və mexaniki alətlərdən istifadə etmək, yoxlama avadanlıqlarını idarə etmək;○ siqnalın səviyyəsini ölçən cihaz və ya spektro-analizatordan istifadə etmək.● Sadə hesablamalar aparmaq və xərcləri idarə etmək;● Problemləri həll etmək bacarığı;● Vaxtı idarə etmək bacarığı;● Komandada işləmək bacarığı.
Yanaşma:	<ul style="list-style-type: none">● Məsuliyyətli və etibarlı;● Dəqiqlik;● Keyfiyyət barədə məlumatlılıq.
Əlavə / ümumi səriştələr:	<ul style="list-style-type: none">● Xarici dil bilikləri.

C.2. TƏLİM SXEMİ

Müvafiq təlim kursunu uğurla başa vuran "Peyk antena quraşdırıcısı" aşağıdakıları bacaracaqdır / biləcəkdir:

Bölmə 1: Effektiv şəkildə ünsiyyət qurmaq.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. Əlaqələrin yaradılması və qorunub saxlanması məqsədi ilə müştərilərlə nəzakətli şəkildə danışmağın əhəmiyyətini izah etmək;
- Nəticə 2. Sistemin quraşdırılması zamanı müştərilərlə vaxtın qarşılıqlı şəkildə səmərəli necə təşkil edilməsini göstərmək və aşağıdakı prosesləri aydın şəkildə izah etmək:
 - Quraşdırmanın nə qədər vaxt aparacağı;
 - Öz ərazilərinin müxtəlif hissələrinə tələb olunan çıxış;
 - Nəqliyyat vasitələrinin boşaldılması, pilləkənlərin/platformaların və s. üçün hər hansı giriş tələbləri.
- Nəticə 3. Sistemi razılaşdırılmış vaxtda və razılaşdırılmış gündə quraşdırmağın vacibliyini, həmçinin, günün, vaxtın dəyişdirildiyi halda hansı tədbirin görülməli olmasını izah etmək;
- Nəticə 4. Müştərilərin və quraşdırıcı şəxsin təhlükəsizliyi üçün quraşdırma zamanı müştərilərə çıxış üçün hansı istiqamətin təhlükəsiz olduğunu, habelə hansı ərazilərə məhdudiyyətin qoyulduğunu izah etmək;
- Nəticə 5. Sistemin müştəriyə necə ötürülməsini, o cümlədən aşağıdakıları göstərmək:
 - Onların vacib sənədlərlə işləyə bilməsini təmin edilməsi;
 - Sistemə texniki xidmət göstərmək üçün əsas funksiyalarının vacibliyinin izah edilməsi;
 - Quraşdırma üçün imzaların alınması.

Bölmə 2: Texniki sənədləri və iş spesifikasiyaları izah etmək.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. İş idarə edən çertyojların, spesifikasiyaların istifadə qaydalarının qısa izahatını hazırlamaq;
- Nəticə 2. Peyk sisteminin quraşdırılması üçün tələb olunan komponentlərin siyahısını tərtib edərək onların məqsədini izah etmək;
- Nəticə 3. Quraşdırma üçün seçilən material və resursların xüsusiyyətlərini, keyfiyyətlərini təsvir etmək;
- Nəticə 4. Quraşdırma üçün seçilən material və resursların məhdudiyyətlərini və potensial çatışmazlıqların müəyyən edilməsi yollarını izah etmək;
- Nəticə 5. Texniki şərtlərə əsasən, quraşdırma üçün istifadə olunan şəxsi qoruyucu avadanlıqları təsvir etmək;
- Nəticə 6. İş yerinin təhlükəsizliyi üçün prosedurları izah edərək problemlər, qəzalar və fəvqəladə halların aradan qaldırılması ilə məşğul olmaq.

Bölmə 3: Radio tezliyin (RT) ölçülməsini həyata keçirmək.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. Radio tezliyin ölçülməsini həyata keçirmək üçün tələb olunan alət və avadanlıqların siyahısını hazırlamaq, işə başlamazdan əvvəl onların istifadəyə yararlı olmasını yoxlamağın əhəmiyyətini izah etmək;
- Nəticə 2. Radio tezliyin ölçülməsini həyata keçirmək üçün istifadə olunan avadanlığın dərəcələrinin necə təyin edilməsini göstərmək;
- Nəticə 3. Peyklə ötürmə üçün istifadə olunan tezlik zolaqları (C, S, L, Ku, Ka tezlik zolaqları) ilə bağlı müvafiq terminologiyadan istifadə edərək, nəticələri qeydə alaraq, radio tezliyin dəqiq şəkildə necə ölçülməsini göstərmək;

Bölmə 4: Hündürlükdə təhlükəsiz şəkildə işləmək.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. Hündürlükdə işləmək üçün mövcud məhdudiyyətləri nəzərə almaqla qanunvericiliyi və tələbləri izah etmək;
- Nəticə 2. Hündürlükdə işləyərkən ən azı iki riskkin baş verməməsi üçün təhlükəsizliyə necə nəzarət etməyi təsvir etmək;
- Nəticə 3. Hündürlükdə olan avadanlığın necə təyin edilməsinin ən azı iki ümumi metodunu təsvir edərək peyk sistemi avadanlığının quraşdırılmasını və istifadəsini izah etmək;
- Nəticə 4. Yıxılmadan qoruyan şəxsi mühafizə sistemlərinin əsas növlərinin siyahısını tərtib edərək onlardan istifadə qaydalarını təsvir etmək;
- Nəticə 5. Aşağıdakıları nəzərə alaraq, iş üçün riskin qiymətləndirilməsini hazırlamaq:
 - Yıxılmanın potensial təhlükələri;
 - Tullanma alətləri, komponentləri və qırıntıları;
 - Qaldırıcı avadanlığın stabilliyi;
 - İş sahəsi;
 - İstənilən hava kabelləri (burazları) və avadanlıqları;
 - Sahədə olan digər insanlar.
- Nəticə 6. Müvafiq məqsədə uyğunluğun və yararlılığın təmin olunması ilə fərdi mühafizə vasitələrinin necə müəyyən olunmasını, seçilməsini göstərmək;
- Nəticə 7. Hündürlüyə qalxmaq üçün istifadə olunan avadanlıqların istifadədən əvvəl heç bir qüsurunun olmamasını təmin etmək üçün əvvəlcədən aparılan bütün yoxlamaları qeyd etmək;
- Nəticə 8. Peyk antenasını və komponentlərini quraşdırarkən hündürlükdə təhlükəsiz şəkildə necə işləməyi göstərmək;
- Nəticə 9. Fövqəladə halı və onun necə aradan qaldırılmalı olduğunu, o cümlədən fövqəladə hal zamanı istifadə olunan avadanlığı və təhlükəsizlik prosedurlarını təsvir etmək.

Bölmə 5: Sistemi effektiv şəkildə quraşdırmaq.

Öyrənmə nəticələri:

- Nəticə 1. Quraşdırmanın həyata keçirilməsi üçün peyk sistemi antenasının və onun komponentlərinin sınaqdan keçirilməsi zamanı tələb olunan alət və avadanlıqların siyahısını hazırlamaq, işə başlamazdan əvvəl alətlərin istifadəyə yararlı olmasının vacibliyini izah etmək;
- Nəticə 2. İşə səmərəli şəkildə planlaşdırmaq məqsədi ilə təlimatlardan və müvafiq dərsliklərdən necə istifadə olunmasını izah etmək;
- Nəticə 3. Quraşdırmadan əvvəl ərazinin necə yoxlanmasını göstərmək;

Nəticə 4. Hazırlığın təmin olunması üçün komponentlərin dəqiq ölçülməsini və hazırlanmasını göstərmək;

Nəticə 5. Sistemin necə quraşdırılmasını, o cümlədən aşağıdakı fəaliyyətləri göstərmək:

- Plana əsasən antenanın quraşdırılması;
- Antenanın quraşdırılması üçün yerin nişanlanması;
- Cihazların, qurğuların və antenanın özüllərə düzülməsi və qorunması;
- Adi, ikili, üçlü və dördlü siqnal (səsli) kabellərin sökülməsi, hazırlanması, başa çatdırılması və izolə edilməsi;
- Əl alətlərindən, elektrik alətlərindən və sınaq avadanlıqlarından istifadə;
- Siqnal səviyyəsinin sayğacından və ya spektr analizatorundan istifadə.

Nəticə 6. Siqnalın aydın şəkildə qəbul edilməsini təmin etmək və tələb olunduqda tənzimləmələk üçün vacib olan sistem sınaqlarının necə həyata keçirilməsini göstərmək;

Nəticə 7. Ərazini bərpa etmək və təşkilat tələblərinə əsasən, müşahidə olunan hər hansı tullantıları ərazidən çıxarmaq.

Bölmə 6: Dəqiq qeydlər aparmaq.

Öyrənmə nəticələri:

Nəticə 1. Qeydə alınacaq məlumatların, o cümlədən radio tezliyin ölçülməsi və tezlik zolağı barədə məlumatın siyahısının hazırlanmasının vacibliyini izah etmək;

Nəticə 2. Quraşdırma, o cümlədən müştərinin imzasının alınması üçün tələb olunan bütün sənədlərin dəqiq şəkildə necə tamamlanmasını göstərmək.

Yuxarıdakı sahələr üzrə təlim keçmiş şəxs aşağıdakı vəzifə və fəaliyyətləri yerinə yetirə bilər:

Əsas vəzifələrin (V) və vəzifələr daxilində fəaliyyətlərin (F) siyahısı ¹

V.1. Peyk antenanı quraşdırmağa hazırlaşmaq:

- F.1.1. Bütün müvafiq (ölkədaxili) norma və standartları tətbiq etməklə quraşdırma işlərinə hazırlaşmaq və təhlükəsizliklə əlaqədar hər hansı problemin olub-olmadığını müəyyən etmək;
- F.1.2. Ərazidə olan mövcud resursları dəyərləndirmək və planlaşdırmaq;
- F.1.3. Əraziyə çıxışın təmin edilməsi və işin görülməsi zamanı yaranmış fasilələr, onların səbəbləri ilə əlaqədar müştəriyə xəbər vermək;
- F.1.4. Alət və avadanlıqların təhlükəsiz və saz vəziyyətdə olmasını təmin etmək;
- F.1.5. Peykin orbitdəki mövqeyinə uyğun olaraq peyk antenasının quraşdırılması üçün əlverişli və təhlükəsiz yeri təyin etmək.

V.2. Peyk antenasını montaj etmək və tənzimləmək:

- F.2.1. Plan və texniki tələblərə uyğun olaraq peyk antenasının dayağını ərazidə montaj etmək;
- F.2.2. Peyk antenasını montaj edilmiş dayağın üzərinə quraşdırmaq, seçilmiş peyk istiqamətində yoxlama avadanlığı vasitəsi ilə tənzimləmək və bərkitmək.

V.3. Paylaşdırıcı sistemi qurmaq:

- F.3.7. Antena sisteminin istehlak təyinatına uyğun olaraq paylayıcı sistemi quraşdırmaq;

¹ Müvafiq sahə üçün olan peşə standartındakı ilə eynidir.

F.3.8. Antena və paylaşdırıcı sistemləri kabellər vasitəsi ilə bir-birinə birləşdirmək.

V.4. Kabelləri montaj etmək:

F.4.1. Antena sisteminin istehlak təyinatından asılı olaraq, kabeli antenadan və ya paylaşdırıcı sistemdən istehlakçının mənzilinə çatdırmaq;

F.4.2. Tənzimləyici avadanlıq vasitəsi ilə istehlakçının mənzilinə çatdırılmış peyk siqnallarına nəzarət etmək.

V.5. Peyk qəbuledicisini qurmaq:

F.5.3. Peyk qəbuledicisini kabelə qoşmaq, televiziya qəbuledicisinə birləşdirmək və onları elektrik enerjisi mənbəyindən qidalandırmaq;

F.5.4. Peyk qəbuledicisini tənzimləmək və nəticələrini şərh etmək.

V.6. İnzibati vəzifələri yekunlaşdırmaq:

F.6.1. Yoxlamanın nəticələrini qeydə almaq və müvafiq qeydiyyat sənədlərini tamamlamaq;

F.6.2. Ərazini ekoloji cəhətdən təhlükəsiz qaydada təmizləmək və sahmana salmaq;

F.6.3. İşin başa çatması barədə müştəriyə xəbər vermək və onun imzasını almaq.

C.3. TƏLİM İLƏ BAĞLI XÜSUSİ MƏLUMAT

C.3.1. TƏLİMİN NÖVLƏRİ

Bu peşə üçün zəruri sərişələr aşağıda göstərilən təlim metodları vasitəsilə əldə edilə bilər:

Formal təlim

Təvsiyə olunan formal təlim	Uyğun gələn təlim növü	Qeydlər
Tam orta təhsil ²	☐	
Texniki peşə təhsili və ya akkreditasiyadan keçmiş təlim müəssisəsində təlim	☐	
Orta ixtisas təhsili	☒	İlkin təhsil orta ixtisas təhsili müəssisələrində həyata keçirilə bilər. Təlim hər hansı müəssisə və ya təlim mərkəzində keçilən təcrübə ilə müşayiət olunmalıdır. Yalnız xüsusi praktiki təlim keçirildiyi hallarda ümumi tanınan ixtisasları əldə etmək üçün işçinin əlavə nəzəri təlim keçməsi və qiymətləndirilməsinə ehtiyac var.
Ali təhsil	☐	
Digər:	☐	

Qeyri-formal və (və ya) informal təlim tələb olunan sərişələrin genişləndirilməsinə şərait yarada bilər. Bəzən peyk antena quraşdırıcısı zəruri sərişələri yalnız qeyri-formal və (və ya) informal təlim vasitəsi ilə əldə edə bilər.

Qeyri-formal təlim

Qeyri-formal təlimin ən yaxşı yolu iş yerində öyrənməkdir. Bu, təlim mərkəzində keçirilən kurslar və ya təcrübəli mütəxəssis/təlimatçı tərəfindən keçirilən birbaşa təlimlə əlaqələndirilə bilər.

² Ümumi orta təhsil ölkə vətəndaşları üçün icbari xarakter daşdığından cədvəldə əks olunmayıb.

İnformal təlim

İnformal təlim ənənəvi olaraq kütləvi informasiya vasitələri və sosial şəbəkələr vasitəsi ilə baş verir. O, tələb olunan nəzəri və təcrübi bilikləri verə bilər, lakin fərdi yoxlamadan başqa, digər qaydada müşahidə edilməsi, demək olar ki, mümkün deyil və ölçülməsi çətinidir.

C.3.2. TƏLİMİN İSTİQAMƏTİ

Normal ilkin təlim istiqaməti ümumi orta təhsili bitirdikdən sonra orta ixtisas təhsili almaq və müvafiq müəssisədə təcrübə keçməkdir. İşçinin təlim istiqamətləri yuxarıda göstəriləndiyi kimi, qeyri-formal və ya informal təlimdən də ibarət ola bilər.

C.3.3. ƏVVƏLKİ TƏLİMİN TANINMASI³

Gələcəkdə peyk antenaların quraşdırılması sahəsində ən azı iki il iş təcrübəsi olan şəxs sərəştələrin yoxlanması üçün imtahana müraciət edə və yalnız imtahanı keçdikdən sonra sərəştələrin tanınması haqqında rəsmi sənəd əldə edə bilər.

³ Azərbaycanca sərəştələrin tanınması üçün qiymətləndirmə sistemi hazırda mövcud deyildir.